

Název objektu

Ústí nad Labem – Geisslerovo sídliště Typ 1. - dům č. p. 453

Adresa	Ústí nad Labem, Švabinského, 453/67
K.ú./parcela č.	St. p. č. 871
Architekt	Rudolf Geissler, Ústí n. L.
Stavitel	Město Střekov
Projekt	1926
Realizace	1932
Vlastník	Drahomír Baďura
Typ objektu	Rodinný dům
Typ památkové ochrany	Objekt nepoživá žádného typu památkové ochrany

Popis:

Dvoupatrový dům tvoří prvek urbanistického celku unikátního sídliště 63 typových rodinných domů. Sídlíště je posazeno ve svahu otočeném proti severu a na svém západním konci bezprostředně navazuje na existující zástavbu obce Střekov a na severu na dělnickou kolonii továrníka Georga Schichta. Na východě a jihu pak sousedí s lesem. Tento konkrétní objekt je situován na východním okraji sídliště v poměrně prudkém svahu. Hmotu domu tvoří prostý kubus završený valbovou střechou. Zdánlivě jednoduchou až minimalistickou stavbu navrženou pod vlivem heimatstillu architektonicky povyšuje hravé členění okenních otvorů a působivé užití dřevěných prvků jako okenic a palisád.

Sídliště se skládá z pěti různých typových projektů, tento dům nese označení Typ 1. Jde o nejmenší dům s obytnou plochou 43,55 m² (do plochy jsou ovšem počítány jen prostory pokojů bez provozních prostor jako kuchyně, koupelny atd). Dům má velmi praktické řešení vnitřního prostoru, které maximálně využívá poměrně malou zastavěnou plochu. Přízemí zabírá zhruba čtvrtinu komunikační prostor se vstupem, chodbou a schodištěm, necelou polovinu pak tvoří kuchyň s koupelnou a záchodem a zbylý prostor zaujímá rozměrný obývací pokoj. Půdorys v patře kopíruje komunikační prostor a zbytek člení na tři pokoje. Dům je podsklepený a disponuje také rozměrným podkrovím. Konkrétní objekt se drobně vymyká projektu Typu 1, a to tím, že jeho umístění v terénu nevyžadovalo výstavbu vstupního schodiště s kamennou podezdívkou jinak obvyklého u všech ostatních objektů. Architekt dával určitý prostor k variabilitě typových projektů, a tak vznikaly domy s drobnými odlišnostmi. Například venkovní schodiště bylo buď otevřené, kryté přístřeškem, balkonem. Objevovalo se i dřevěné bednění fasády v patře, dokonce trojdílná okna. Tyto prvky ale spíše sloužily ke zpestření sídliště, k určité individualizaci domů, nijak nenarušovaly jednotící ráz urbanistického celku.

Pokračování popisu:

Dům se dochoval v prakticky nezměněné podobě a to včetně oken, okenic, dřevěné palisády i střešní krytiny. Vnitřní prostory si zachovaly navrženou dispozici, původní dveře včetně nikl-chromového kování aj.

Autorem projektu celého sídliště je architekt Rudolf Geissler. Narodil se v Liberci 16. února 1897, architekturu vystudoval v Bruselu. Samostatnou kancelář si otevřel v Ústí nad Labem roku 1925, a tu po šesti letech přesunul do Teplic. Kromě navrhování obytných a administrativních staveb a designu nábytku působil také jako pedagog se statutem profesor na odborných technických školách. Architekturu se zabýval hlouběji, soustředil se na řešení problému kvalitního a levného individuálního bydlení. Výsledkem byl projekt pro sídliště typových rodinných na Střekově, které nabízelo luxus bydlení v rodinném domku se zahradou za ceny dostupné i ekonomicky slabším vrstvám. Pro svůj plán nadchl střekovskou radnici. Nabídl v době bytové krize neortodoxní řešení sociálního bydlení. Obec dodala pozemky, vybudovala infrastrukturu a získala půjčku na stavbu domů. Náklady se architektovi podařilo výrazně snížit typovými plány, sériovou výstavbou a hromadnými objednávkami. Zároveň využíval nové technologie, například vnější zdi domů jsou postaveny ze speciálních dutých křemelinový tvárnice dodnes existujícího systému „Isostone“. Pozoruhodná je také snaha maximálně navázat sídliště na okolní přírodu. Proto architekt v původně zalesněném pozemku nechal vzrostlé stromy, borovice a ovocné stromy, které pak stály v bezprostřední blízkosti vybudovaných domů.

Hotové domy si pak zájemci mohli pronajmout. Vlastníky se stali, až po zaplacení minimálně 50 % nákladů. Cenu domu spláceli obci z úročené půjčky, ale výhodou mělo být, že výsledné měsíční výdaje za bydlení byly i tak stále ještě nižší než běžné nájemné v činžovních domech. Konkrétně nejlevnější Typ 1 byl na prodej za celkovou cenu 59 400 Kč.

Využití sídliště se dodnes nezměnilo, stále jde o soukromé domy určené pro individuální bydlení.

Památkové zhodnocení:

Popisovaný objekt vyniká v rámci celku mírou dochování původního vzhledu. Jinak je totiž na sídlišti z 63 domů už jen menší část podobě blízké původní. Vytratilo se to, na co architekt Geissler tolik kladl důraz, tedy jednotící vzhled jeho sídliště, které i přes typovou pestrost jednotlivých domů a jejich rozdílnou vnitřní dispozici sjednocovalo architektonické pojetí. Stálo na barevném sjednocení fasád, obecné podobnosti vnější hmoty stavby (i přes rozdílné objemy), konstrukce střechy, rozvržení říms, okenic a oken, až po provedení plotů zahrad. Architektonické pojetí sídliště byla natolik silné, že i později přistavěné domy na okrajích sídliště se našly na něj navázat.

Mnohé stavby jsou dnes brutálně zdeformované přestavbami a přístavbami. Z architektova díla tak můžeme obdivovat prakticky už jen urbanistické řešení celku citlivě pojaté s ohledem ke krajině Českého středohoří. Bohužel i tady vznikla řada rušivých elementů v podobě pozdějších dostaveb technických objektů, garáží a kůlen, což je i případ jinak naprosto autentického domu č. p. 473.

Výstavba podobných kolonií levných typových domů nebyla ve své době ojedinělá, ale především šlo o projekty velkých průmyslových závodů. Střekovské sídliště jako obecní akce představovalo výjimku. Geisslerovo originální řešení spojující progresivní stavební technologie a klasické architektonické hodnoty se setkalo s ohlasem odborné veřejnosti, bylo opakovaně publikováno odborným tiskem. Architekt po tomto úspěchu připravoval stavbu dalšího podobného sídliště na Střekově. Mělo už jít ale o soukromý, v dnešních poměrech bychom mohli říci developerský projekt. Kvůli hospodářské krizi ale nedošel naplnění.

Prameny a literatura:

- **Geissler Rudolf; Das ländliche Wohnhaus**, Teplice-Šanov, 1933
- **Richtlinien für die Erbauung einer Heimstätten-Siedlung in der Tell- und Eckenerstrasse in Schreckenstein II.** Vydal Městský úřad Střekov, Ústí nad Labem 1932
- **Geissler Rudolf; Die Heimstättensiedlung der Gemeinde Schreckenstein**, Forum, r. IV. č. 11/12, 1934
- Pozůstalost architekta Paula Spielmanna

Zpracovatel

Mgr. Martin Krsek

Datum

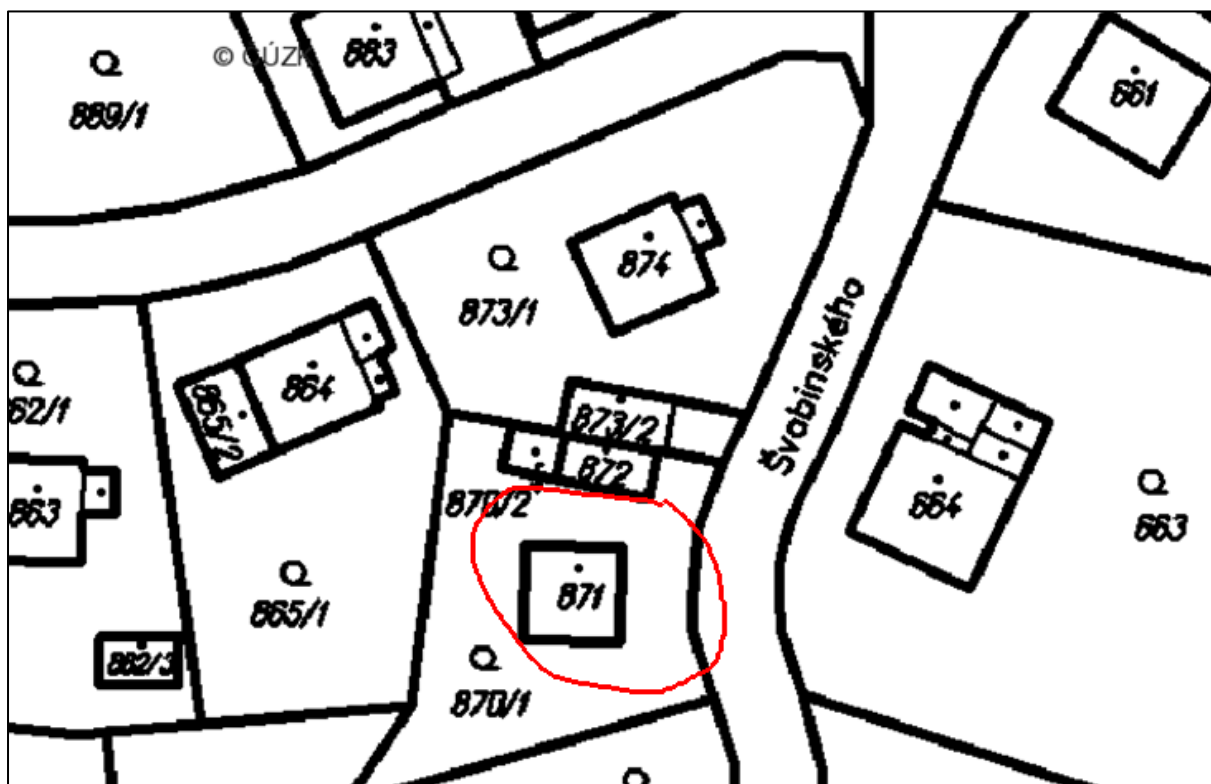
3. října 2010

Seznam příloh :

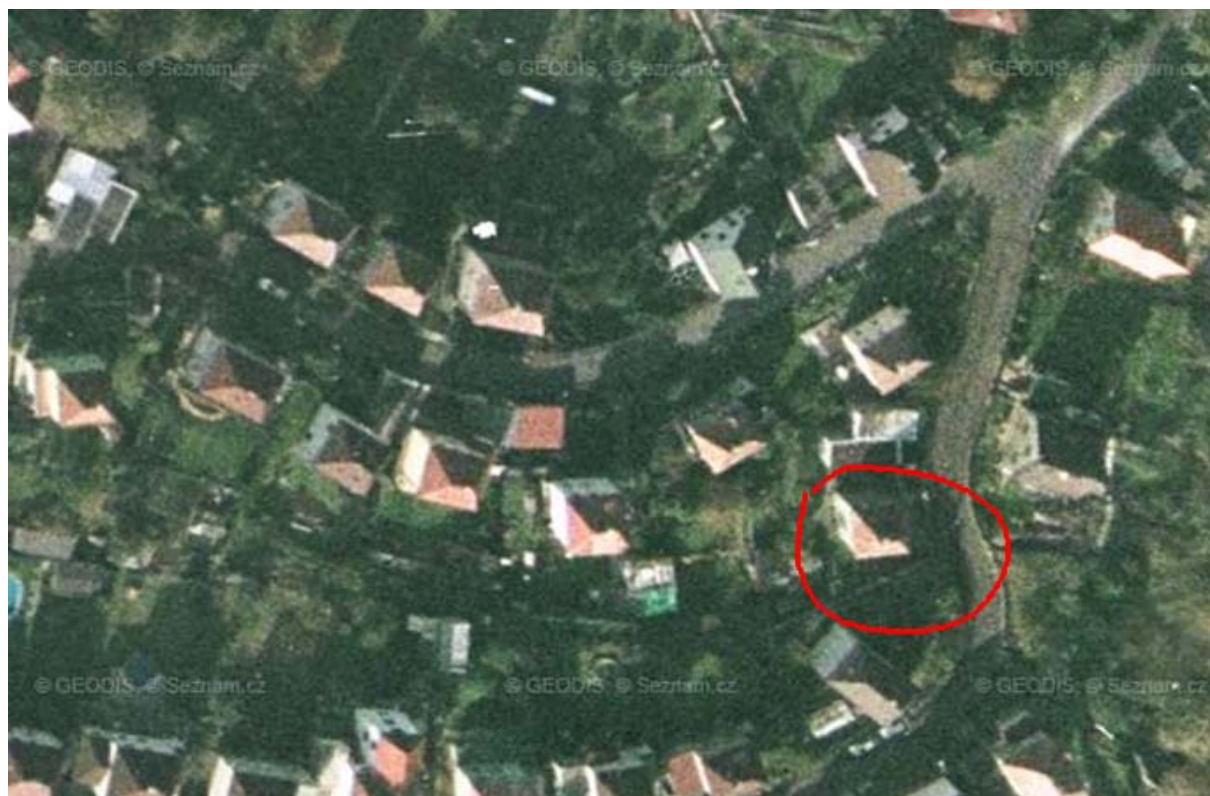
1. katastrální mapa
2. fotografická a plánová dokumentace

letecký snímek s vyznačením objektu
pohled od jihu
pohled od východu
půdorys suterénu
půdorys 1. n.p.
půdorys 2. n.p.
pohled od východu
pohled od jihu
pohled od severu
pohled od severozápadu
výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930
výstavba domu Typ 1. a 2. – asi 1930
Typ s krytým vstupním schodiště – 1932
situace - urbanistický plán sídliště
celkový pohled - 1932
celkový pohled současný stav
necitlivé přestavby typových domů

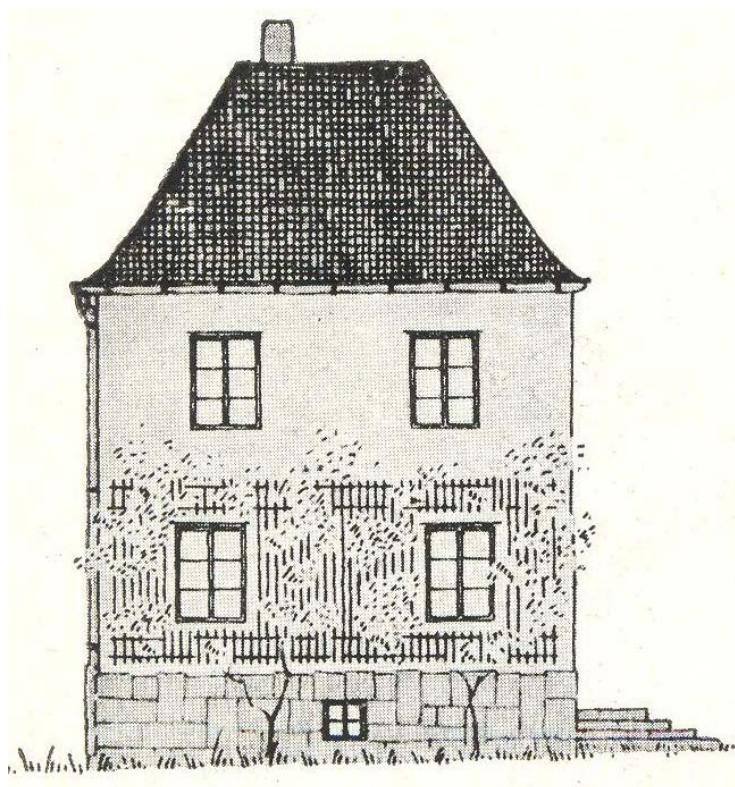
▼ katastrální mapa

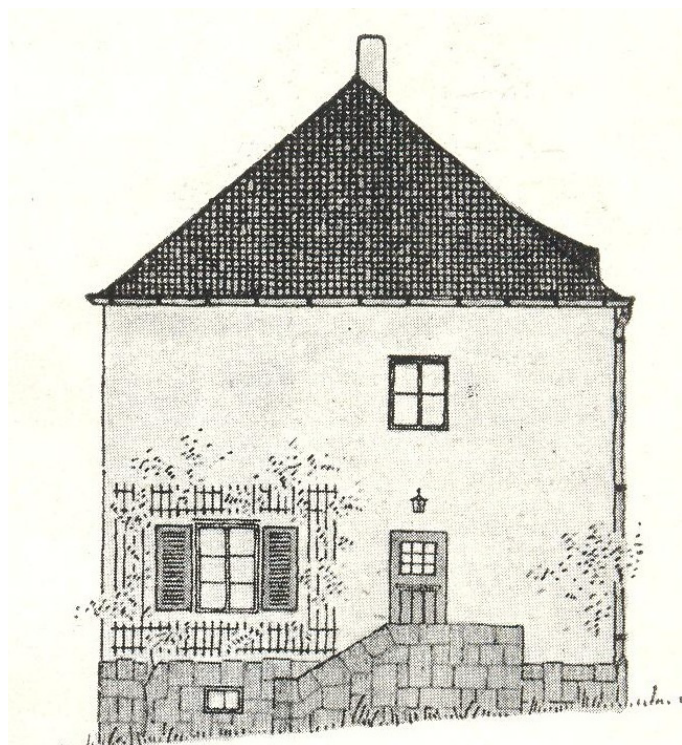
▼ letecký snímek s vyznačením objektu

- ▼ **pohled od jihu**
zdroj : Forum

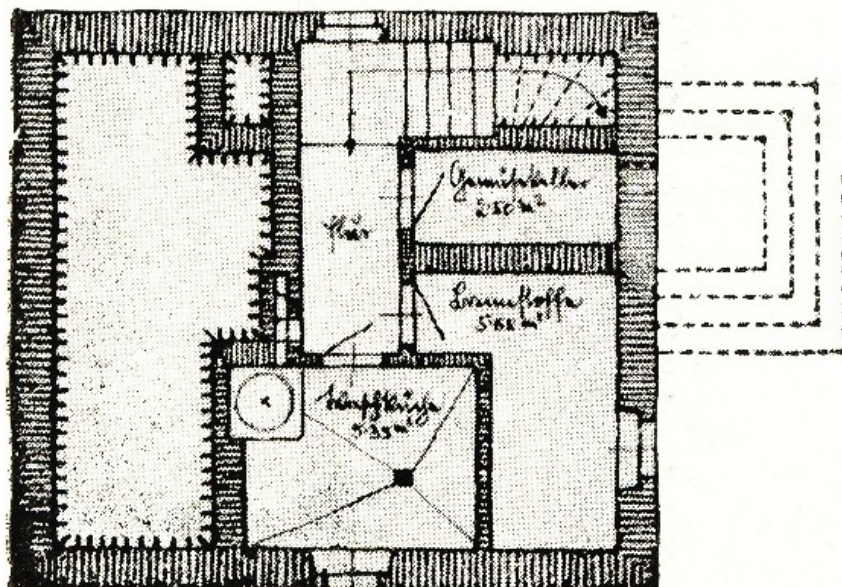
- ▼ **pohled od východu**
zdroj : Forum

▼

pūdorys suterėnu

Contingent

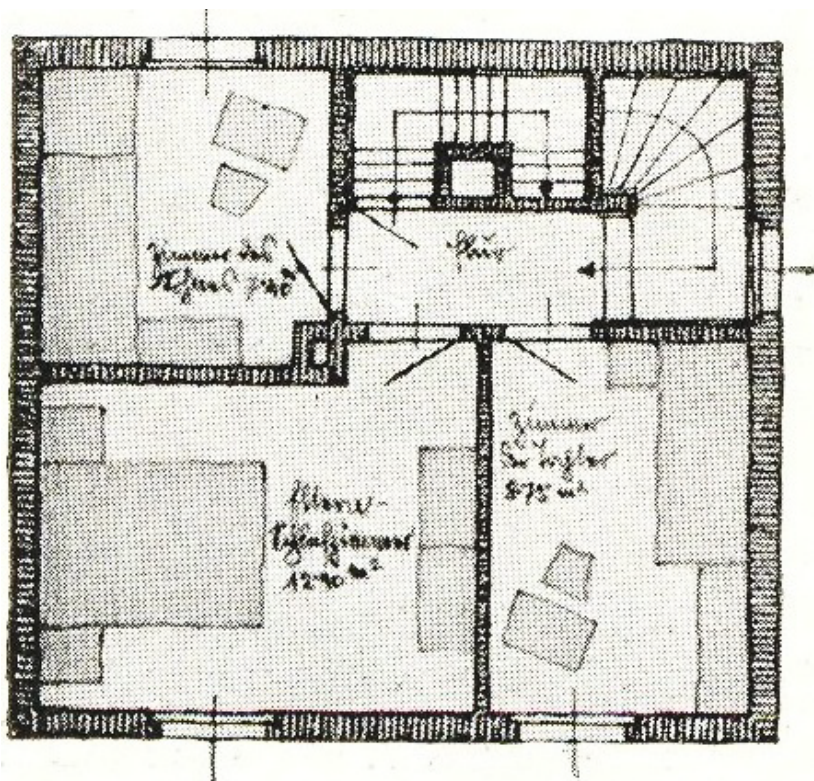

▼

pūdorys 1.n.p.

Hand-drawn floor plan of a prison cell block. The plan shows several rooms, including a kitchen (Küche) with a stove and sink, a dining room (Speisezimmer) with tables and chairs, a living room (Wohnzimmer) with a sofa and armchair, and a bathroom (Toilette). There are also several smaller rooms and corridors. The drawing is labeled with 'Küche', 'Speisezimmer', 'Wohnzimmer', and 'Toilette'. The plan is oriented with the entrance at the top.

- ▼ půdorys 2. n.p.
zdroj : Forum

- ▼ pohled od východu z ulice Švabinského

▼ **pohled od jihu**

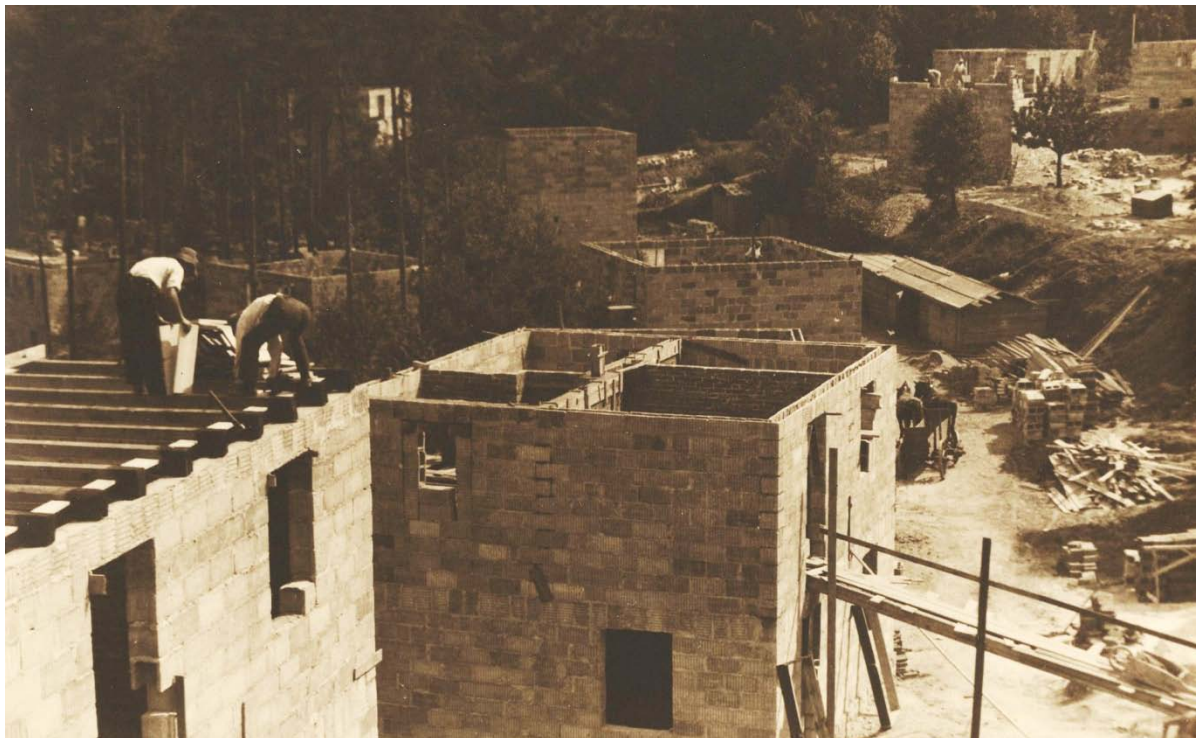
▼ **pohled od severozápadu z ulice Švabinského**

- ▼ **pohled od severu z ulice Švabinského**

- ▼ **výstavba z křemelinových tvárnic asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **výstavba domu Typ 1. a 2. – asi 1930**
zdroj : Paul Spielmann

- ▼ **Typ s krytým vstupním schodiště – 1932**
zdroj : Paul Spielmann

▼ **situace - urbanistický plán sídliště**
zdroj : Paul Spielmann

▼ celkový pohled - 1932
zdroj : Paul Spielmann

▼ celkový pohled současný stav

▼ necitlivé přestavby typových domů v ulici Švabinského

